№ 12-13 РІК ВИДАННЯ V 1931 Р. Ціна 20 коп.

перець

первинний

САТИРИЧНО - ГУМОРИСТИЧНИЙ ДВОТИЖНЕВИК

Харків, вул. К. Либкнехта, 11. Телеф. 40-27.

РЕКОМЕНДОВАНЕ
936
харків

Мал. Б. Фрідкіна

Куди Харків

Кому Уповнаркашпошти

— От і завжди так: посилач напутає, а ми відповідай!..

Зберігати Америка
нач. почт. фінш. Аштушин

Звернути Ся до адресовця Бюро Кущ

Харків 5.8.31 5

Харків 18.31

Ленинград 10.8.31 6 Эксп.

Одеса 25.10.31 Порт

Снігаусь 25.8.31 136101

Шепетівка 14.9.31

London Port 14-8-31

Нова Земля 8.11.31 Пункт

До адресата
вибув в Тулу
10/XII-31

До адресата
Адресат Керколиштат
Мешкає Не значиться
12/XII

ДОВІДКА

За нерозыском адресата
возвратить отправителю
Нач. почт фини

НЕ ВСЕ Ж ОДРАЗУ

Несвоєчасне одержання газет периферією пояснюється затримкою газетних пакунків на станціях.

Мал. Є. Рачова

— Коли ви, нарешті, відправлятимете газети?
— Не хвилюйтеся: одну газету ми вже відправляємо і навіть пасажирською швидкістю

КОЛИ ЗВ'ЯЗОК ЗВ'ЯЗУЄ РУКИ І НОГИ

Лист до редакції

Шановний товаришу редакторе!

Як то кажуть, у зв'язку з тим, що цей номер „Ч. Перцю" присвячений роботі наших органів зв'язку і що в безпосередньому зв'язку з цією зв'язковою темою стоїть проблема зв'язку повітряного, я, зв'язаний обіцянкою дати вам якийсь „зв'язковий" матеріял, дозволяю собі зв'язати докупи кілька начебто не зв'язаних між собою фактів - епізодів з агітпольоту літака К⁵, що оце недавно відкривав лінію поштово - пасажирського авіозв'язку Харків — Одеса.

Ось вони ці факти:

1. Ми прилетіли з Харкова передусім до Кривого Рогу. На мітингу з нагоди відкриття поштово - пасажирського зв'язку були представники майже усіх місцевих урядових і громадських організацій, крім поштово - телеграфних. Проте, їхню участь у відкритті ми відчули негайно: до найближчого телефону було 8 кілометрів. На вимоги авіостанції місцеві зв'язківці дали не зовсім зв'язну, а проте категоричну відповідь: „Зв'яжіться зі своїми начальниками, ми ж з вами зв'язуватися телефоном не зобов'язані".

2. Нічого й говорити, що криворізькі зв'язківці настільки ґрунтовно забули про відкриття авіопоштового зв'язку, що на час вильоту до Одеси і зворотного вильоту на Харків не приготували жодного грама кореспонденції. Як виявляється, вони спочатку не повірили, а потім, коли повірили, то не встигли, бідні зв'язківці.

3. Повертаючись назад до Харкова, ми вилетіли з Миколаєва без „погоди". Криворізькі зв'язківці не спромоглися розчухатися і зв'язати нас з метеостанцією. Саме „в зв'язку з цим", чи по - українському кажучи, — через це ми потрапили в тумани і дощі, котрі примусили нас сісти в першому селі, яке виринуло під нами з туману. Село це — Кренделево за 60 — 65 кілометрів від Кривого Рогу. 99 — 100% місцевої людности ніколи в житті не бачили „живого" поштового аеропляну, а проте, коли ми розповіли про авіозв'язок, дідок Перевалів негайно наздогнав і передогнав криворізьку пошту, яка „не встигла". Він устиг за кілька хвилин не тільки повірити, але й написати поштову листівку до сина, що вчиться у Харкові. В листівці дідок пише, що у нас спустився ероплян і через нього передаємо тобі письмо.

4. Щоб розв'язатися, нарешті, з криворізькими зв'язківцями (а може і не тільки криворізькими), згадаю про телеграму, що її подав я з Кривого Рогу до редакції „Робітничої газети". „Радянський мотор", писав я — „радянський мотаж" передали зв'язківці. „Вісім кілометрів бігти", змалював я зв'язки Кривого Рогу з аеродромом. „Вісім кило листров бігда", зредагували симпатичні зв'язківці.

5. Усюди: і в Одесі, і в Миколаєві, Кривому Розі і Дніпропетровському єдину відповідь мали авіостанції від зв'язку: „Одв'яжіться від нас з своїми телефонами і поганими зв'язками! Який зв'язок може бути між авіяцією і органами зв'язку?".

Товаришу редакторе! Думаю, що на останнє своє запитання одну відповідь зв'язківці дали самі: жодного зв'язку таки немає. Бажано, щоб другу відповідь дала зв'язківцям громадськість і ті органи, що називаються відповідними. Я пропоную таку редакцію другої відповіді: зв'язати докупи кількадесят різок і той... Ще й примовляти:

— А будеш в'язати! А будеш зв'язувати! А будеш!..

— Аж тоді може зв'язківці розв'яжуть це питання і перестануть зв'язувати руки і ноги цивільній нашій авіяції.

З авіо не дуже зв'язким привітом.

Микола Бриль

ЗВ'ЯЗОК З СІЛЬРАДАМИ

На прощання голова райвику потиснув руку голові сільради і привітно сказав:

— Так пам'ятайте ж, товаришу: хлібозаготівлі виконати вчасно і на всі сто. Коли треба чого — дзвоніть до нас телефоном. Тепер же у нас телефонний зв'язок: зручно й швидко. Ну, бувайте.

* * *

— Ну, — сказав голова сільради секретареві. — Тепер ми живемо: і в нас телефон. Нема чого тричі на тиждень до району пертись. Дзень — дзень... — і вже з райвиком говориш. Одне слово — зв'язок. А ну-мо, спробуємо.

— Др-р-р-р-р-р-р... Станція? Др-р-р-р-р-р...

— Пі-і-і-і...

— Галло, це голова райвику?

— Пі-і-і...

— Чого це ви так жалісно пищите, тов. голово? Перестаньте: до вас дзвонить голова сільради.

— Ква-ква-квак...

— Жабою заквакало. Тільки не знаю: станція чи голова?

— Хр-р-р-р-р-р... пропоную негайно влаштувати... хр-р-р-р... злучку з гнідою кобилою, позаяк... хр-р-р-р-р... паровоза й досі нема.

— Рятуйте, хто це говорить?

— Ветеринарний... хр-р-р-р-р... начальник... хр-р-р-р... станції.

— Та до кого ж ви дзвоните: до жеребця, до паровоза, чи до мене, голови?!

— Та до вас же, до свого фельдшера, чоррр...

— Так я не чорт і не фершал, а навпаки — голова.

— Так не заважайте, чорррт. Хр-р-р р-р...

Голова сільради утер піт.

— Ви, Опанасовичу, просто не вмієте дзвонити, — сказав секретар. Ви веселіше крутіть ручку. Не так, як оце на бога, а порадошно покрутіть. Разів двадцять. А тоді й слухайте станцію.

— Добре. Др-р-р-р-р-р-р-р-р-р... Др-р-р-р-р-р-р-р-р-р... Др-р-р-р.

— Тепер слухати?

— Тепер слухайте.

— Хр-р-р-р... чорт вас мордує щодня по три циркуляри складати...

— Лається, сердега, за циркуляри... Галло, які там у біса циркуляри?

— Хр-р-р-р... Який там чорт перебиває?..

— Не чорт, а голова.

— Пі-і-і...

— Хр-р-р... Сто разів казав вам: жеребця позичте в Степанівському колгоспі.

— Галло!

— Хр-р.. Повісьте рурку.

— Не повісю!

— А щоб ти сам повісився!

— Хто сміє ображати голову при исполненії?!

— Квак!

— Секретарю, запиши: квак. А я ще покрутю. Др-р-р... Др-р-р... Др-р-р... Станція?

— Станція. Що вам треба? Відкіля?

— Ху, нарешті, докрутився до станції. Дайте голову.

— Яку голову?

— Голову, кажу, дайте...

— А ми ж як? Без вищезгаданої лишимось?

— Голову райвику дайте...

— Ми головою райвику не завідуємо

— Та хто ви такі: станція чи не станція?

— Станція.

— Яка?

— Науково - дослідна.

— Тьху!

— Обратно ж і вам: тьху!

Секретар співчутливо похитав головою:

— Втомились?

— Рука заболіла. Наче я два дні підряд віялку крутив.

— Так я вам допоможу.

— Зробіть ласку.

Почав крутити секретар. Потім знов крутив голова. Потім знов секретар. Станція квакала. Район пищав. Секретар оголосив себе за ударника і викликав голову на соцзмагання. Утворили ударну бригаду.

Так і працювали ці два самовіддані герої праці у дві зміни аж до обіда.

По обіді секретар ляпнув себе по лобі:

— Ну й дурні ж ми з вами!

— Тобто?

— Про механізацію й забули. Можна ж діло механізувати.

— А саме?

— Ну, наприклад, приєднати до телефона якогось двигунця. Хай моторчик крутить телефон. А ми в той час, замість виснажуватись, своє діло робитимемо. Так сказать, по - європейському... А то можна над сільрадою вітрячок приробити. Од вітрячка до телефона — пасок. Дешево й сердито.

— Коні наші вільні? — похмуро запитав голова.

— А правда, — погодився секретар: — Можна використати й кінну тягу.

— Ні, я не для того коней, — люто сказав голова. — Для іншого.

— Для чого ж саме?

— Скажіть нехай запрягають. Поїду до району сам. І дешевше, і швидше, ніж цей телефон...

Потерпілий голова сільради доручив нашому журналові від імени ударників і всіх робітників усуспільнених ланів наших звернутися до вас, товариші зв'язківці, з такими словами:

— От бачите, товариші - зв'язківці, як поганою, неуважною роботою можна здискредитувати навіть такий блискучий винахід, як телефон. Ваше, товариші - зв'язківці, подекуди огидно - нехлюйське ставлення до роботи може часом загальмувати наші соціялістичні темпи. Працюйте уважно і геть женіть із своїх лав ледарів, шкідників, нехлюїв, казенщиків.

Інакше — додає від себе автор, — голові сільради Іванові Опанасовичу довго ще доведеться по всяку дрібницю ганяти коней до району, а секретареві — витрачати дорогоцінний час на винаходи дешевої тяги для крутіння проклятої телефонної ручки. *Леонід Чернов*

ДО ВСЬОГО ЗВИК

Майже щодня газети пишуть про погану роботу столичної пошти та телефону, але апарат зв'язку не вжитає на це жодної уваги.

БЮРОКРАТ - ЗВ'ЯЗКІВЕЦЬ: Вчора знову про мене фейлетон був. Дуже добре написано. З вогоньком. Шкода тільки, що не віршами. А так нічого. Відчувається талант..

МАКАРКО

Дядько Макар постукав до мене в вікно й, висмикнувши з - під пахви газету, невдоволено пробубонів:

— Чухайся швидше, бо ніколи.

Я відчинив вікно.

— А що скажете?

— Я ось тобі передплатив газету. Согласний?

І, не чекаючи відповіді, подався на село.

Я подивився Макарові услід і в моїй уяві постав пружинистий, мов гума, прудкий Макарко. Наші нивки були поруч і лежали верстов за п'ять від села. Коли приходив час порати хліб, батьки виїздили з дому на кілька днів. Тоді Макарко правив нам за зв'язок:

— А ну біжи, Макарку!

Макарко біг на село і за кілька годин ми вже знали: що сусідин гусак видзьобав Мотриній дитині пупа, що дядькова Свиридова свиня порила Макарові грядки, що сусідку Марину вже й маслособорували, а вона не вмирає. Розповідав Макарко скороговіркою, а ми його спиняли й перепитували.

Другого дня знову:

— А ну біжи, Макарку!

Нікому тоді в голову не приходило, що з Макарок колись виростуть колгоспні листоноші Макари.

І які листоноші!

Коли стан низового сільського апарату зв'язку через недосконалу організованість став гальмувати успішну перебудову села, колгоспники самі заходилися біля налагодження зв'язку. Колгоспники сказали — дамо соціялістичному селу соціялістичний зв'язок! і дають: виділяють колгоспних листонош, перевозять пошту, поступово замінюють поштових агентів колгоспниками. Макарки перетворилися на ударників соціялістичного зв'язку і показали зразки справжньої ударної праці:

в Оратівському районі листоноша Руденко під час жнив вийшов у поле і зібрав серед колгоспників передплати на 130 карб.;

вознесенський листоноша Білополець у червні місяці зібрав передплати на українські газети на 2.300 карб.;

у Ємельченському районі листоноші розвозили газети під час жнив агітфургоном.

Отже, Макари правильно зрозуміли, що таке соціялістичний зв'язок: зв'язати кожні суточки із завданнями соціялістичного будівництва.

Хто ще не зрозумів соціялістичного зв'язку, так це розповсюджувачі, тобто ті, хто має безпосередньо керувати листоношами. Могилів - Подільський приміром, розповсюджувач Янковський примушує листоношу ходити біля своїх свиней, а Семенівський — рубати дрова, підмітати подвір'я тощо. Воно, правда, не зле, коли листоноші вміють ходити і біля свиней, і рубати дрова і, можливо, колисати дітей, тільки який же це соціялістичний зв'язок?

Таких розповсюджувачів треба лишати з їхніми свинями, нехай будуть зв'язані з ними самі, а Макарам дати гідну їхнього почину роботу.

Юх. Гедзь

МІЖ ІНШИМ

Від звичайної блискавки можна врятуватися — існують громоотводи.

Від телеграми - блискавки не врятуєшся: раз її послано, то хоч через місяць, а вона тебе десь найде. *Ч.*

Від кабінету начальника Харківського Поштаму охоїть охорона, що без спеціяльних перепусток не пускає відвідувачів

Мал. В. Фрідкіна

— Дядю! Пустіть!.
— Куди?!.
— Та хоч... додому.

Мал. Л. Каплана

Пасажир, що спізнився...

ЯК ІДЕ

Мал. А. Бондаровича

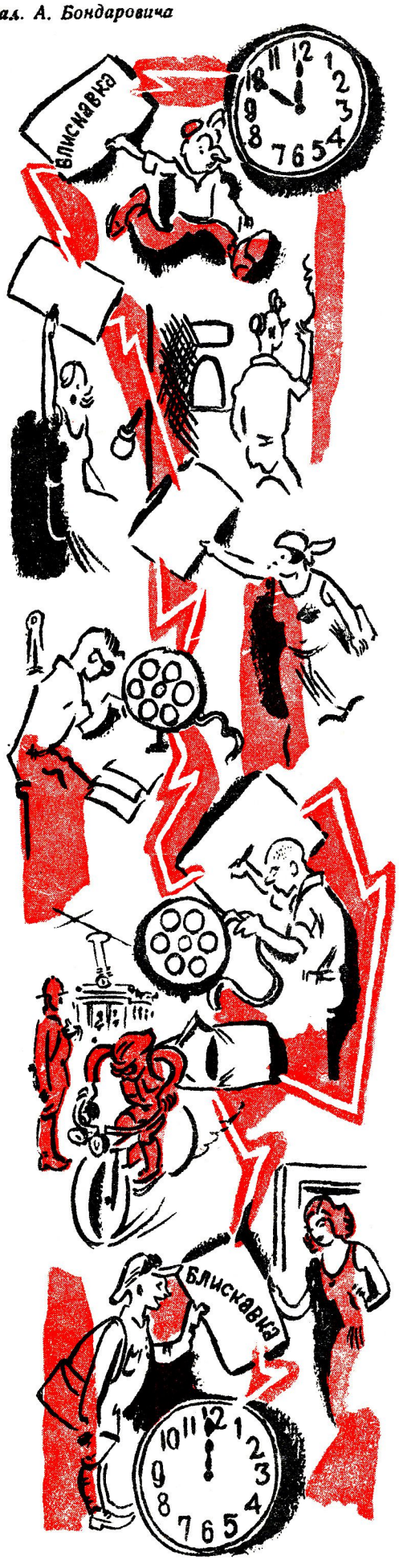

В уяві посилача

ПРО РЕКОРДИ

Що є доброго в ньому, в рекорді?
Так, чи ні? — Висновки ясні!
В рекордсменській баранячій морді
Немає хорошого — ні.
Рекорд — слівце буржуазного світу.
— Рекорд встановлено.
— Рекорд побито.
Очиці вирячені, завзяттям світяться:
— Прожив без краплини води аж півмісяця!
— На вельосипеді — аж шестеро діб!
— З'їв п'ятикіловий хліб!
— Стрибнув у воду з даху дзвінниці!
— Перепливла в кориті ріку!
Ну, як же, прочувши новину таку,
Не вирячити масні очиці?..
— Рекор-р-р-рд!
— Колосально!
Дзвінниця. Корито.
— Рекорд встановлено.
— Рекорд побито...
Рекордсмен — божок для очиць масних.
От, що таке рекорд
у них!
То ж недаремно й газетні публічні мужчини
Ретельним чином
Довкола рекордів здіймають галас,
Зневтралізувати настрої мас,
Якось розрідити важку атмосферу
Кляси, що в мертвий зайшла вже кут —
Рекорд помагає т а м.
. . . . . .
— А т у т?
Невже ми назовсім уперто й гордо
Відмінимо будь-якого рекорда?
Ба ні!
Рекорди бувають не тільки дурні,
Виключно-дивні,
Чудернацько-спортивні,—
Бувають рекорди в серйозних речах
І далеко,
І — тут, на очах!
Взяти хоч би
(загляньте в газету)
Рекордні стрибки воєнного бюджету
Прекрасної Франції.
Ці стрибки —
такі,—
Що, на них подивившись, відчуєш, як щиро
Пани тамтешні бажають лиш... миру.
А взяти фінляндський стрілецький спорт!
Який встановили і фінни рекорд!
Які впалюють антирадянські тиради.
Із звичайнісінької ретиради.
Рекордна умілість. Шляхетна гра!
Гіп-гіп —
гуррр-рра-а-а!..
Найкраща ж
Країна рекордів — Америка.
Не вперше вражає нас з того берега,
Дарма, що між нами лежить океан
Хіба не рекордна річ — Гуверів плян,
Ця спроба затушкувати кризу,
Що світом трясе згори й донизу?
А криза ця —
Не рекордна вона?
У світі ще не бувало такої!
(А мало той світ, нам ворожий, накоїв).
Воїстину зовсім рекордний розмах
Десятки мільйонів голодних, босих...
Ввесь „розквіт" примарний — аж вітер розносить.
Такий велетенський, нечуваний крах!
Крах!
Крах — у всьому...
Тріщить буржуазна культура,
Стара вже, недужа, надривно-похмура.
І вже ізрига здичавілий регіт.
Стандартно пристойний містер Беббіт *).
З ножами стоять дикуни Алабами.
Над вісім'ю негрськими юнаками
Під рев очманілих фашистівських морд.
... Рекорд, панове... всесвітній рекорд!

* * *

А ми?
В нас — інша гадка і хватка.
(Не гроші, а творчість, а праця — в нас честь),
Та й в нас
Рекордсмени есть,
Герої в нас есть.
Є с т ь!
Оце воно саме:
Рекорди з бетону,
Зі сталі та нафти...
Рекордів — мільйони
Із хліба та вугілля,
Лісу, ланів!
Герой-рекордсмен
Л ю д и н а - к о л е к т и в.
Вирізок лінити
Сюди не стану:
В газету гляньте,
І себе навколо.
Гримлять рекорди
За океани
Партії,
Профспілок,
Комсомолу...
. . . . . .

*) Герой однойменного роману С. Льюїса — синонім пересічного американського обивателя-ділка.

ТЕЛЕГРАМА-БЛИСКАВКА

Насправді

„Наздогнати і перегнати"—
Це — не рекорд?
Ого!
Ми вже навчилися переганяти
І вміємо досягати свого.
Отже —
Ми стоїмо за рекорди,
Хитро посміюючись в (кого є) бороди.
Рекорди. Змагання.
Жити. Робити.
— Рекорд встановлено.
— Рекорд побито!..

Олаф Кракен

ОСТАП ВИШНЯ

Ти добув дах!

(Закінчення)

Мал. Л. Сідорова

— Ну що, вже надивились? Можна далі?

— Ще не надивився... Ще б хвилин з п'ять, щоб добре все запримітити... А довго ще нам їхати?

— Та метрів ще з сотню яких залишилось.

— З сотню?! Ф-ф-у! Ну, поїхали... Тільки ви так не поспішайте, щоб краще все запам'ятати... Частіше треба б було зупинятися, роздивлятися...

Поїхали далі.

Повз нас і вгору і униз швидко проскакують чорні люди з лямпами в руках... Вибійники, лісогони... Вони по уступах ще краще, як по поверхні...

Коли ви, сопучи, крекчучи й учепившись руками й ногами в обаполи, витиратимете пота, — не виключається, що вас хтось і запитає:

— Що, дядю, жарко?

— Ні, одкажете ви, — не жарко, а я роздивляюсь... І вентиляція у вас не той.

— Чого вентиляція? Вентиляція у нас не погана... Повітря для шахти нормальне... Ну, роздивляйтесь...

Коли ви породивляєтесь отак метрів дев'ясто-сто, вам одного тільки бажатиметься: дучки... Дучки на пижньому горизонті, куди ви, за теорією, маєте випасти, на нижній штрек...

І коли та дучка блисне в промінні вашої лямпки, вам схочеться її поцілувати і дике у вашій уяві промайне побажання:

— Чому ввесь світ не з дучок?! Хай би замість усіх уступів, які є на всім білім світі, скрізь би були самі дучки...

Після цієї прогуляки штрек для вас просторий, високий і радісний коридор, квершляг — розкішна заля. шахтний двір — Червона площа в Москві, кліть — найудосконаленіший в світі ліфт найбільшого американського хмарочосу, а „на гора" — Булонський ліс у Парижу, або Тир-Гартен у Берліні...

Так прекрасно вплинають на людину уступи в шахті.

Отак, приблизно, виглядає подоріж уступами в гезенку, де вугільна верства не груба, всього тільки в метр завгрубшки...

Але є вугільні верстви далеко грубіші... На шахті № 8, Горлівського району, є верства „Дерезівка". Її грубизна 2,5 і навіть більше метрів...

Враження від ознайомлення з „Дерезівкою" відмінне.

Автор, коли хочете, не від того, щоб зазнайомити вас з переживаннями незнайомої з шахтами людини і на такій верстві.

Робить це автор не з якихось особистих міркувань, — він виключно дбає про ваші інтереси, щоб ви, не мавши може змоги особисто це пережити, все таки стали в пригоді в боротьбі на фронті за вугільну п'ятилітку.

„Дерезівка" — вугільна верства, як уже казано — на 2,5 метри завгрубшки. Додайте до цього її падіння в 74°, і ви, очевидячки, уявите, що гезенк на „Дерезівці" це чорна безодня, у кімнату завширшки... Між верхнім і нижнім горизонтом — 150 метрів. Як на вашу мірку — це, приблизно, п'ять-шість п'ятиповерхових будинків. Склепіння (кріплення) — сажневі стояки впоперек пласту... От, переступаючи із стояка на стояк, ви й подорожуєте з одного уступа на другий...

Можете заплющувати очі, можете, навпаки, розплющувати їх — все едино. Внизу чорно й глибоко... Вгорі дучка, куди ви влізли і відкіля моментально вам хочеться вилізти...

Хочеться.. Та не можете ж ви одмовити любʼязному завшахтою, що так хоче продемонструвати вам дуже цікаві роботи в його шахті, бо він знає, що в його на виробництві прорив, він хоче

його якнайшвидше зліквідувати, і він прекрасно до того ж знає, що ви приїздите на шахту не з простої цікавости, подивитися тільки, що воно за звірота шахта, а прибули ви сюди виключно з метою допомогти той прорив якраз зліквідувати...

Ну, як ви зможете одмовитись, коли ви знаєте, що для того, щоб вилікувати хоробу, найголовніше дійти її причини, а може ж причина якраз і міститься в самому забої, на отому таки уступі, на верстві „Дерезівка", куди ви, заплющивши очі й тремтячи навіть корінцями свого волосся, лізете.

Особливо приємне почуття, коли стояки, що кладуться один від одного приблизно на метр — раптом „перериваються" — і обаполи від обапола вже на два метри... Тоді вас угонить в ліричний настрій, хочеться деклямувати вірша:

„Не говори, что молодость згубила".

Або співати „Заповіт" Тараса Григоровича Шевченка...

Коли ви вже підлазите до нижньої дучки (це буває приблизно через дві години після того, як вас улізли у верхню дучку), ви говорите:

— Не може бути!

— Що не може бути?

— Дучка!

— Дучка. Факт...

Ви тоді запитуєте:

— Це я доліз, чи впав до дучки?

— Долізли.

— Серйозно?

— Серйозно.

— Ну, дякую.

— За що?

— Я подумаю...

Ви сядете й довго думатимете, доки вам любʼязний завшахтою не скаже:

— Пересядьте, прошу вас, на друге місце, бо ви вже у власному поту плаваєте...

Автор рекомендував би, коли до цього є хоч найменша можливість, зазнайомитись із „Дерезівкою" в компанії з М. Г. Хвильовим і В. Я. Фурером.

Крім того, що ви взагалі матимете приємних співбесідників, ви ще зможете користуватись і з технічних їхніх при цій оказії порад.

М. Г. Хвильовий лізтиме перед вас і ввесь час вас радитиме...

— Коли зірвешся, прямуй так, щоб не збити мене! Місця для тебе чимало, отже держи міцно в руках стерно бокових поворотів, а стерно глибини попусти: глибину ти й так візьмеш.

В. Я. Фурер, людина, що шахти вже детально знає, не залишить вас без порад приблизно такого характеру:

— Коли летітимете, крутіть головою поміж обаполами, щоб не розтрощити головою стояка, бо це призведе до технічних неполадок у шахті і відбʼється на добичі. Полетите до краю, коли не проб'єте породи й не вилетите в штрек, сидіть на місці, не шукайте самі дучки, щоб не заблудитись... Ми підлізимо — дорогу покажемо...

На-гора вас видають легкого й радісного. Ви відчуваєте, що у вас є руки, ноги, спина, шия, голова, живіт. Ви відчуваєте на кожній частині вашого тіла кожний мускул — такий ви радісний і напружений...

І відчуваєте ви це все приблизно з тиждень. Особливо гостро на другий, третій і четвертий день...

А потім усе входить у норму і починаються буденні дні в боротьбі за перебудову кустарного Донбасу, що залишив нам капіталістичний лад, на Донбас механізований, Донбас соціялістичний.

. . . . . .

Скільки незнаного, скільки цікавого, скільки корисного єсть на шахтах?

Автор розуміє, що не в силах він дати все, занайомити читачів з геть чисто всім, що має щось спільне з вугільною промисловістю — його завдання дуже й дуже скромне — хоч сяк-так, хоч на отакусінький відсоток ліквідувати серед населення вугільну неписьменність...

Вугіля?! Жарти гадаєте?! Цілі століття людство б'ється над вирішенням якнайрізноманітніших вугільних питань! Виш'і, втиш'і, академії — над вугіллям працюють.

Тисячотомні книгозбірні, кращі допитливіші людські уми вугіллю себе в жертву приносять...

Наївно було б гадати, що в невеличкім вступі до свого роману автор зможе охопити всебічно все, що торкається вугілля...

Та й мета авторова зовсім не науково-технічна праця в галузі гірництва.

Авторова мета — люди, людські діла й людські страсті на тлі боротьби за вугільну п'ятилітку...

За пояснення всяких технічних справ і слів автор примушений був узятися, бо далі ці слова й справи, очевидячки, траплятимуться по дорозі.

Так от, щоб не плуталися вони під ногами читачевої мисли, щоб не зазирав читач у різні пояснювальні примітки й словники, автор і вирішив подати їх одразу, хоч і знав, що цим самим він може ошаранити читача...

„Хіба хочеш — нада!"

. . . . . .

„Забійник" — людина, що рубає вугілля...

„Забій" — місце, де рубають вугілля.

Є ще літературна організація „Забой" (це те саме, що „Забій" — по-українському), так вона вугілля не рубає, а її члени — шахтарі, пишуть про працю на шахтах.. Іноді пишуть не погано.

„Склепіння" або „кріплення" — так і буде — „склепіння" або „кріплення" — Це операція, що закріплює, підпирає породу чи вугіль, щоб вони не завалювалися.

„Кріпильник" — той, що кріпить.

„Обушок" — обушок. Ним рубають вугілля ручним способом. Такий собі молоток величенький з зубцем з одного боку... Ним розмахуються і вугілля — гах! — і одрубують вугілля.

„Відбійний молоток", що працює згущеним повітрям. Штука механізована...

„Повітря", — або як його найчастіше називають — „воздух" — це є отой згущений „воздух", що крутить той молоток...

„Компресор" — штука, що подає по трубах в шахту згущене повітря, а „шланг" — є шланг, до чого пригвинчується відбійний молоток.

Особливість відбійного молотка та, що коли він не працює і ви запитаєте в його хазяїна:

— Чого не рубаєте?

— Воздуху нема!

А коли „воздух" есть:

— Чого не працюєте?

— Зубця запасного нема!

— Нате зубця...

Коли ви дали зубця і молоток все таки стоїть, — знову:

— Воздуху нема!

— Та єсть же воздух!

— Шланг пропускає...

— Не пропускає!

— Іди ти...

Той, хто питає, знає, куди йому йти, бо натрапив він на „коньочника".

„Коньочник" — особлива в шахті категорія людей... Дуже інтересна. Походить він од слова „коньок", а оце противне, драживе, вредне слово „коньок" нічого спільного не має з благородним, прекрасним і журним працівником у шахті, справжнім вороним, чи сірим, чи чалим конем.

Що таке „коньок"?

Будь ласка, автор може пояснити, що таке „коньок", але краще б не пояснять, краще б його зовсім на світі не було... Тоді б не такий прорив би був на фронті вугільної п'ятилітки, тоді б узагалі п'ятилітку за чотири роки і легше й швидше можна було б виконати.

Але, щоб пояснити, що таке „коньок" і що таке „коньочник", треба раніше знати, що таке „упряжка" і що таке „пайка" („крепь").

„Упряжка" знову ж таки нічого спільного ні з кіньми ні з конярством не має... Стосується вона виключно людини, що працює в шахті... Людина „запрягається" на певний час щоденно робити в шахті...

Оце й єсть „упряжка".

Старе слово, дореволюційне слово, рабське слово...

Слово ще з тих часів, коли робітника-шахтаря вважали за тваринy, коли до тварини ставилися значно ліпше, як до людини...

Живе воно й досі... А пора, ой, як пора! — вже йому вмерти...

І досі ще:

— За упряжку!

— Упряжка!

— Десять упряжок!

— Двадцять упряжок!

Упряжками вираховується число нормальних робочих днів у шахті.

Робочий день у шахті тепер на Донбасі — шість годин на добу...

Шестигодинна „упряжка".

Кожний забійник повинен за „упряжку" зробити в забої одну „пайку" (одну „крепь"). Тобто вирубати й закріпити певний шмат вугільної верстви. Розмір такого пайка залежить і від гатунку вугілля, і від верстви, і від усяких інших специфічних умов...

Припустімо, що забійник на участку N, верстви X має за „упряжку" вирубати й закріпити шмат верстви на 3 метри завдовжки і в метр завширшки. (Три квадратових метри вугільної верстви).

Що робить „коньочник"?

Він вирубує тільки один метр чи півметра, не закріплює його і все!

Оцей вирубаний півметровий шмат зветься „коньок", а його творець — „коньочником".

„Сидить на коньку!"

Прогульником його назвати не можна, бо на роботу він вийшов...

А робити не зробив, і, навпаки, тільки попсував справу, бо порушив пляни вирубки певного уступа.

„Коньочники" — зло на шахтах...

Навіть коні шахтарські і ті ображаються, що їхнім ім'ям прозвали отаку-о гидоту і хотять подавати петицію, щоб змінити цю назву, бо вона їх, благородних коней, ганьбить.

Яку назву їм придумати, щоб чесних коней не ображати?

Назву, щоб взагалі нею нікого не ганьбити?

Автор гадає, що найпідходяща для них буде назва „симульочник", а те, що вони роблять: „симульок".

. . . . . .

Ну, коли ми вже зачепилися за те, що хоч назвою подібне до коней, давайте поговоримо про дуже популярних у шахті „коногонів" і не менш там популярних „коней".

„Коногон". Молодий і чорний. Гонить коня, що везе вагончики з добиччю чи з породою з штреку до кліті, а порожні вагони од кліті до штреку. Буйно свистить... Розпробійно лається. Лається так, що ніякі культурно-побутові установи й гуртки не в силах ні зменшити, ні тим паче знищити тої лайки. У „господа-бога" це дитячі іграшки... У Макдоналда, Пуанкаре, Бріяна і в усю соціяль-демократію, хоч і варто, але приїлося. Лається коногон в усі одному тільки йому відомі слова, явища, поняття, припущення... Лається в гніві, лається і в ласковості. Лається в печалі, лається в радості... Лається увісні, лається в бодрствованні... Лається...

А коли вагон „забурився"... Зійшов тобто з рейок...

Ніколи не можна нікому припустити такої уйми в того вагончика „матерів".

І Макдоналд у вагончика „мать", і Мусоліні „мать", і еспанський екс-король Альфонс — „мать", і Римський папа — „мать", і богородиця-христа-бога — в того вагончика — „мать". Різнокаліберного, як бачите, той вагончик походження...

Старі традиції...

Розвіюються вже вони, бо приходять коногони з новими думками, з новими звичками — комсомолята приходять.

. . . . . .

„Коні". Коні в шахті... на горизонті 750... Три чверти кілометра під землею...

Тут автор не буде гріха ховати: сльозу пустить.

Автор дуже любить коні. Дуже, дуже. До того любить, що він, навіть, постійний передплатник журналу „Коневодство й коннозаводство".

Що таке кінь? Кінь — степ. Коні — широкі степи колишньої Таврії, колишньої Херсонщини... Табуни кінські... Табуни киргизькі, калмицькі, донські...

Який простір! Тільки ген-ген десь бовваніє Чингиз-Ханова могила (а може й не Чингиз-Ханова, яке нам до того діло?!). Та ще далі голубий обрій...

І серед безмежного степу мчить кінський табун...

Це ж од того табуна буланий на горизонті 473 шахти N. Це ж йому призначено бігати темними штреками, темними до сліпоти, і простору того вшир йому дано... метрів аж півтора!

Ой, коню, мій коню,
Заграй підо мною...

Це ж йому призначено ніколи вже в житті його кінському сонця-світла не побачити...

Це ж його видадуть на-гора тільки тоді, коли закриє він навіки свої сліпі очі, — а очі ж колись у його були сині-сині, волошково-сині... І в очах тих одбивалася тирса степова...

Біжи, коню, дорогою
Зеленою дібровою...

Буланий з горизонта 473 ніколи вже не побіжить дорогою, зеленою дібровою.

І боец молодой
Вдруг поник головой.
Комсомольское сердце пробито.
І упал он с коня,
Ворового коня,
І закрыл свои карие очи.
Ты, конек вороной,
Передай, дорогой,
Что я с честью погиб за рабочих.

Вороний з горизонта 473 ніколи вже нікому не передасть...

Йому день-у-день, рік-у-рік, аж поки спиниться його серце, вагончики-вагончики-вагончики, коногонів свист і тьма-тьма-тьма...

...Автор абсолютно не домагається, щоб усі, вслід за ним, пустили сльозу з приводу кінської долі шахтарської...

Мета в автора інша...

Мета його: електрифікувати і механізувати шахти...

Тоді електрика ганятиме штреками й квершлягами вагончики, і не буде коней на горизонті 473, і не буде для тих коней вічної тьми...

А для цього:

— Ти добич дай!

А для цього... коней у шахту і любови, цілі гори любови для шахтарських коней...

Любови, харчу й догляду.

Щоб представники Наркомпостачання не думали, що в шахті можна пасти на весні коні...

— Весна! Можна ж уже перевести коні й на пасовисько!

— Де?! В шахті?!

— В шахті! Я сам чув, що в кожній шахті є поле...

...Любови, догляду і харчу для шахтарських коней...

Ах, якби я був поетом, я для коногонів склав би чудесну пісню... І приспів у тій пісні був би такий:

Не той коногон,
Що гонить коня,
А той коногон,
Що любить коня...

Чудесна була б пісня! І чудесний був би в тій пісні приспів...

. . . . . .

Автор дозволить іще рекомендувати читачевій увазі:

„Одкатників". Це люди, що подають у кліть вагонетки з вугіллям у шахті та одкочують вагонетки з кліті на-гора. Здебільша на цій роботі працюють жінки.

В подальшій авторовій праці одна з таких одкатниць, авторові так гадається, гратиме не абияку роль.

Корисно також буде вам знати про „шпури", про „свердлів", про „десятників", про „начальників участків" у шахтах, про „стовбурових" („стволових"), про „держовых" („рукоятників"), про „сортувальниць", про „шахтарську лямпу", про „вентиляційну в шахті систему" і ще про безліч інших дивовижних речей в кам'яно-вугільній промисловості.

Але автор не егоіст. Він не хоче все вам пояснювати, про все розповідати, бо тоді ж вам усе буде відомо і вам ніколи не забажається поїхати на Донбас, побувати в шахті...

Автор цього не хоче.

Частину дуже інтересних речей він навмисне замовчує, щоб вам усе життя кортіло побувати в легендарному Донецькому басейні.

Автор обмежиться тим, що розповість вам, — ну про що ж? Ну, припустимо, про „шпури", про „палію" і „свердлів".

„Шпур" — це така довга, вузенька просвердлена в кріпкій породі дірка, куди закладається динаміт, що рве ту породу. Робляться шпури здебільша при проході штреків чи бремсбергів...

„Свердлій" — той, що свердлить шпури.

„Палій" — той, що запалює в шпурах динаміт.

„Саночник". Скоро-скоро вже не буде цього казкового шахтарського робітника...

І одійде в віки його тяжка надмірна праця...

При положистих вугільних верствах, коли вугілля вирубується ручним способом — обушком — саночник вивозить із забою вугілля до штреку.

Зігнутий завжди в три погибелі він тягне санки з 10 — 12 пудами вугілля — на відстань до 60 метрів...

І добре, коли тільки зігнутий... А коли верстви вугільні менше, як у метр завгрубшки?!

Тоді доводиться навколішках, а то й на животі тягти важкі (130 — 200 кілограмів) санки...

Честь і хвала йому!

Хай скорше одійде він у минуле, і хай пам'ять про нього залишиться, як про героя, а про його працю, як про працю каторжну, але почесну...

. . . . . .

Нові часи бренять над Радянським, над соціялістичним Донбасом...

Машина йде визволяти людину з тяжкої, часами невимовно тяжкої праці...

Одсувається „обушок" — його місце посідає відбійний молоток...

— Ей, відбійний молоток! Поберережись! Я йду! — гудом гуде „зарубна машина"...

І затихає гуркотливий молоток перед зарубною...

Переповнюються Донбас Ейкгоффами, Суліванами, Вестфаліями, Сисколами, Аркволами, Тортволами...

Врізуються всі вони своїми кричевими зубами у чорне золото, допомагаючи буряними темпами будувати соціялістичну батьківщину.

Визволяється забійник...

Саночника звільняють з його шлейки — „скрепери", „конвеєри"...

Коногона й коней — електровагончики...

А на допомогу машині летять-спішать робітники-винахідники Карташови, Філімонови, Касаурови, Лібгардти, Єпіфанцеви...

Спільними зусиллями машини й розуму робітничого вириваються людські нерви, людські мускули із підземного гезенка і на спрацьованому робітничому тілі висихає важкий піт!

А над усім цим, над усіма словами, над усіма речами, над усіма явищами, — і в шахтах і на-горі, — домінують два найінтересніших, найпотрібніших, наймогутніших слова...

Слова ці:

— „Тонна" і „відсоток".

І найрадісніше буде для всіх: і на шахтах, і поза шахтами, і в Донбасі, і на Україні, і в Союзі і в усім світі для всього міжнародного пролетаріяту, коли біля цих слів стоятиме.

— Донбас третього, вирішального року п'ятилітки дав 56.000.000 тонн, тобто 100 відсотків!

А для цього:

— Ти добич дай!

. . . . . .

Автор уже чує ядовиті голоси:

— А чому ви не сказали, що таке „на-гора"? Такий специфічний для Донбасу вираз, а ви його й проминули... Ага?!

Автор одповідає:

Хто уважно читав цей вступ, той, напевне, зустрічав кілька разів вираз „на-гора". Отже, автор його не забув і цілком його визнає... Але пояснювати його автор не бравсь через те, що цей вираз досить спопуляризовано. Роман цей зветься якраз: „На-гора".

(*Закінчення на 8 стор.*).

Автор вважав за зайве популяризувати вже спопуляризоване...

. . . . . .

Чується обурений голос:

— Донбас і без димарів... І без кучерявого з димарів диму, що застилає небосхил... Навіть поезія, здається, є така про Донбас:

Димарями земля поросла
Буйним зіллям прийдешнього часу.

Автор, між іншим, не може погодитися з поетом, що димарі —„з і л л я“...

Але це не значить, що автор їх не визнає... Димарі він визнає, димарі він у Донбасі бачить, бачив і бачитиме, але оспівувати диму не буде. Категорично про це заявляє. Категорично!

Автор знає, що дим це є нераціонально розтринькуване нашою промисловістю паливо!

Автор за раціоналізацію, за економію палива і марнотратства оспівувати не хоче...

Коли автор бачить надхненого поета, що витріщився на кучері сизого, аж чорного з димаря диму — йому аж кричить хочеться оштрафувати того поета карбованців на півтораста за співучасть у порушенні обов'язкової постанови про заощадження палива!

Він би тоді не милувався з диму, а писав би вірші про те, як підвищити добич у Донбасі...

Он як!

. . . . . .

А що автора особливо обурює, так це істерика донбасівських домн.

— Як?! Про Донбас і без нас?! Домна завжди була на першому місці! Ми протестуємо! Який такий роман про Донбас без нас!? Це нахабство! Ми будемо скаржитися Робмисові! Ми...

Автор одповідає домнам:

— Слухайте, товаришки! Автор прекрасно знає, що ви граєте перші ролі в усіх індустріяльних романах, драмах, комедіях і трагедіях! Він чудесно знає ваш темперамент! Він сам бачив, що, коли ви на сцені разом з товаришем-коксом і з драматичною старухою — залізною рудою,— страсть із вас виривається вогняними лавами, але в цім романі автор вам ролі не дасть! Може колись іншим разом він вам дасть ролю вагою на цілий пуд, а тепер жодного рядка!

— Це... свинство!

— Слухайте, товаришко домно! Хто автор?! Автор, чи ви?!

— Ми до Головмистецтва! Ми...

— Скаржіться хоч самому Миколі Олексійовичу Скрипникові! В цім романі головну ролю гратимете не ви, а одкатниця Катя і не ваш полюбовник кокс, а коногон Вася! Ти добич дай! А скаржитись усякий може.

До побачення!

Остап Вишня

Готується спеціяльне

КУЛЬТУРНО-ПОБУТОВЕ

число „Червоного Перцю“

КЛАПТИК ІСТОРІЇ

(можей нежарт)

Люди „сивої давнини“ мали чудові нерви. І це зрозуміло: тоді не було ні пошти ні радіо. Древня, людина зовсім не потребувала зв'язку, або ж вірніше — зв'язківців. Треба було, приміром, ватажку льодового періоду покликати свого льодового ад'ютанта — він просто виходив з печери, і приклавши долоні до рота, кричав:

— Галло! Галло! Омелько-о!!! Іди лишень сюди-и!!!

Льодовий Омелько вискакував із свого житлокоопу і таким же чином відповідав:

— Зара-а-аз!!! Тільки онучі одягну-у!!!

Оце тобі і був повний зв'язок: і пошта, і телеграф, і телефон, і радіо.

Далі було вже гірше. Древні римляни винайшли (на свою і на нашу голову) щось на взірець пошти.

Вони писали листи на вкритих воском дощечках (пізніше на пергаменті) і надсилали їх адресатам. З цього і почалось.

Старо-римський листоноша, будучи малописьменним, плутав адреси: листа, скажемо, треба було віднести до „прекрасної Флавії Рубікон“, а він ніс його до зовсім непрекрасної Флавії Сендетікон, що з'являлась, крім того, тещею бідолашного відправителя. Старо-римські сімейні скандали нічим не відрізнялись від сучасних, а тому читач може легко уявити собі, що бувало в таких випадках.

Імператорські накази та розпорядження теж часто потрапляли не туди, куди слід: сенатор, якому пропонувалось за 24 години залишити місто, одержував запрошення на імператорську вечірку і, навпаки, запрошений до імператора, жахаючись, читав, що його сина скарано на смерть за згвалтування 52-літньої весталки.

Добре було, коли зазначений син стояв поруч батька і, мов лошак, реготав з цього повідомлення, а якщо він був відсутнім, то що тоді почував бідолашний дідуган?!

Навіть такий видатний історичний факт, як вбивство Юлія Цезаря, стався виключно завдяки пошті.

Читач, звичайно, пам'ятає, що перед тим, як увійти в сенат, Цезар одержав листа, в якому друзі сигналізували йому про небезпеку, але він цього листа навіть не розпечатав і... за годину був забитий.

Чому ж Цезар не прочитав листа? А тому, що він гадав, що цей лист, як і завжди, або не йому адресований, або писаний ще позаторік.

Греки були розумніші від римлян: в них не було пошти.

Державні та військові повідомлення надсилались спеціяльними вісниками. І робилось це хутко, „в два щоти“.

Відомо, наприклад, що звістку Фемістокла про перемогу над персами Афіни одержали через дві години (віддалення Марафон — Афіни 40 кілометрів).

А живи Фемістокл зараз і дай він після бою телеграму-блискавку (а на телеграфі—наші хлопці!), то сталося б ось що:

1) блискавка йшла б від Марафону до Афін тижнів три,

2) зміст блискавки трохи змінився б. Замість „п е р с і в п е р е м о г л и в і т а й т е“. нещасні афінці одержали б: „п е р с и п е р е м о г л и т і к а й т е“.

Уявляєте, що сталося б в Афінах після такої телеграмочки!..

Сергій Чмельов

ЧИТАЧІ!

РОБКОРИ!

НАДСИЛАЙТЕ МАТЕРІЯЛ ДЛЯ ВІДДІЛУ **„ДЕРКАЧЕМ!“**

Телефони-автомати просто хулігани. Ви тільки послухайте, що вони роблять з довірливими громадянами столиці України.

Громадянинові Т. треба було протелефонувати до однієї установи. Громадянин Т. підходить до автомата № 59-16 і знімає трубку.

— Слушаю, — відповідає автомат.

Громадянин Т. називає потрібний йому номер.

— Бросайте монету, — каже автомат.

— Укинув.

— Бросайте, я вам говорю, монету!

— Та вкинув же ж!

— Что вы дурака валяете? — верещить автомат.— Бросайте, мне некогда!

— Ну, слухайте ж, кидаю другий гривеник... Вкинув. Чуєте?

— Ничего не слышу! Бросайте скорее, — наказує автомат.

— Та що я вам монетний двір, чи що! Назвіть ваш номер...

Але замість відповіді громадянин Т. чує:

— Ты слышишь, Нина? Какой нахал, висит на моем автомате бесплатно и еще спрашивает номер.

Автомат-Ніна зацікавилась і собі:

— Что вам угодно, гражданин?

— Та якже ж „что вам угодно“? — хвилюється громадянин Т. — Укинув вам два гривеники, щоб ви мене приєднали до потрібного мені абонента, а ви розпочали жарти.

— Говорите, гражданин, по-русски — это вам раз и во первых, а во вторых — бросайте гривенник.

Третього гривеника у громадянина Т. не було і громадянин Т. пішов шукати іншого телефона. За кілька хвилин він викликав начальника телефонної сітки.

— Слухайте, товаришу, ваші телефонні автомати нікуди не годяться. Два гривеники вкинув... Що?

— Будь ласка, не турбуйте мене такими дрібницями.

Громадянин Т. здивовано розвів руками:

— Ну, знаєте, сказав сам собі, не сподівався, щоб для начальника телефонної сітки БЕЗЛАДДЯ на його сітці було дрібницею. Очевидно, сказав сам собі громадянин Т., для начальника телефонної сітки серйозна справа лише регулярне одбирання платні.

І сказавши так, громадянин Т. почимчикував до редакції „Червоного Перцю“.

О. Ясний

„МЕХАНІЗАЦІЯ ЗВ'ЯЗКУ“

Мал. Б. Крюкова

Телефонний зв'язок на периферії працює неймовірне зло

ГОЛОВА СІЛЬРАДИ: — Ех, якби ще діжка гасу — ми до самого центру додзвонились би!

„ТЕМПИ“

Мал. В. Нерубенка

Листоноша Ваня Жах
Мчить листи на всіх парах!
Жах набив в роботі руку:
Скрізь і навіть тут по бруку

І ретельно, і завзято
Він знаходить адресата!!

Ні! Як ви собі не хочте:
„Темпи“ есть в роботі почти!!

„СЕРЦЕ“ ГАВРИЛА КНОПКИ

Одержавши получку, Гаврило Кнопка гостро відчув „тісноту життя“.

Коріння цієї особливого вигляду журби було в тому, що Гаврилові, як власникові певної суми грошей, захотілось вкусити трохи „від благ земних“ (власна термінологія Гаврила).

Привабливо замайоріла перед очима товста діжка — „Степанида Петровна“, з крану якої в прозоре шкло кухлика лилась жовта рідина... „Вкусити“ її спокусливої прохолоди Гаврилові заважала друга зміна, на яку він мав заступати зразу ж по одержанні грошей.

Ці протиріччя між бажанням та обов'язком викликали в Гаврила низку філософських думок, що їх він бурмотів собі під ніс, стоячи на подвір'ї заводу біля контори:

— Чого там по газетах не пишуть, чого там оратори на зібраннях не говорять, а всі вони частенько про душу людську забувають, особливо про те, що їй, бідолашній, тісно стає в тілі будівника соціялізму, такого-от, як я, наприклад... Душі людській теж простору треба, як квітці розквіту, а вона у нас подібна до того фікуса, що його посадовили в горщечок і поставили на віконну лутку. Дивись у вікно на світ, а за вікно ні, ні... Засохнути може душа від такої тісноти, бо в нашому вікні що видно: цех, стій за станком, виконуй промфінпляна, прориви ліквідуй. А душі може хочеться за пивом посидіти і в міжнародні маштаби заглянути. Чи скоро там, мовляв, Пілсудському „вічний амен“ заспівають, коли до Церобкоопу гальоші дванадцятий нумер привезуть? Та хіба ж мало знайдеться таких питань, на які неодмінно треба пролетарську резолюцію накласти... І не можна ж ні в якому разі тілу будівника соціялізму дозволяти своїй душі в такій тісноті жити...

На цьому Гаврило закінчив свої міркування, і, хитро посміхнувшись, пішов до цехової контори.

Постоявши там яку хвилину, він почав розглядати пляката, що висів під годинником, з удаваною цікавістю, ніби вперше його побачив. Плякат відображав п'яного робітника, на якому було написано великими зеленими літерами: „Господар цих ніг не може іти до соціялізму“...

Гаврило голосно сказав у бік табельника, що сидів за перегородкою й записував цифри до книги з жовтими листками:

Де там йому, бідоласі, до соціялізму топати, навряд чи додому дійде — факт, ночуватиме в районі...

Табельник не звернув на Гаврила найменшої уваги, він продовжував зосереджено записувати цифри до книги.

Тоді Гаврило підійшов до нього ближче.

— Пишете все, Михайле Петровичу, облік ведете? Пишіть, пишіть, соціялізмові облік потрібний.

Табельник глянув на нього.

— Тобі чого треба, кажи?

— Та мені... Петровичу, бумажку напиши — звільнення від роботи на сім годин. До лікарні піду, бо з серцем щось не добре твориться. Із самісінького ранку б'ється ненормально і в грудях канарки свищуть. Ти тільки подумай, Петровичу — серце! Господар його — будівник соціялізму, ну, й чому ж йому не битись нормально в той час, коли ми прорив у промфінпляні ліквідуємо? Так ні, ввесь час билось собі нормально: так-тук-так-тук... А оце сьогодні ранком прокинувся, прислухаюсь, а воно, враже, б'ється: тук-так-тук-так... Не серце, а контр-революційна язва якась... Ось зараз на роботу ударну мені треба йти — так хіба з таким серцем підеш? Хоч би до лікарні якось доплентатися... А все таки, що не кажи — серце динама нашого тіла: якщо не тее — то ремонт потрібний, як і всякій машині...

Гаврило замовк, бо рука табельника простягнулась до нього з готовим папірцем про звільнення.

Пішов у цех, до майстра за підписом...

... Майстер, засукавши рукава сорочки, стояв біля варстату й виміряв кронциркулем вала.

— Драстуйте, Семене Павловичу.

Майстер не відповів на його привітання, заклопотано мацаючи циркулем вал.

Гаврило кашлянув...

Ніяких наслідків.

Гаврило й собі помацав вала.

— Правильно робите, Семене Павловичу, що міряєте. Соціялістична будова вимагає певної міри. Щоб усе тютелька в тютельку, крапочка в крапку. Бо так справді не можна, щоб стук, гряк і вже готово. Так як будемо робити, то далеко не поїдемо. Міра потрібна, звичайно, якщо збираєшся в таку далеку дорогу, як соціялізм...

Майстер промовчав кілька хвилин, а потім запитав.

— Куди це ти збираєшся їхати?

Гаврило посміхнувся.

— То ви не зрозуміли мене, Семене Павловичу. Особисто я нікуди їхати не збираюся, а так взагалі ми до соціялізму їдемо...

— Ага!..

— Їдемо, Семене Павловичу, їдемо... А, знаєте, неприємно їхати до соціялізму з поганим здоров'ям. Ось візьмемо, для прикладу, мене: встав я сьогодні ранком і чую, що серце в мене ненормально працює То було спокійнісінько собі вистукує: тук-так-тук-так, а це з ранку почало, та так страшенно: так-тук-так-тук!.. Я навіть злякався дуже й подумав, що не можна з таким серцем прориву ліквідувати, лікувати його треба!..

Майстер все так само пильно вдивлявся у вал.

— Про яке ти там серце говориш?

Гаврило відповів стримано, хоча майстер своєю недогадливістю починав уже його злити.

— Про своє власне серце говорю, Семене Павловичу, захворіло воно в мене.

— Ага!

І знову до валу.

В уяві Гаврила промайнула „Степанида Петровна“, з крану якої в прозоре шкло кухлика лилась жовта рідина з слінуче білою піною — це надало йому рішучости, він вирішив іти навпростець.

— Я до вас у справі, Семене Павловичу!

Майстер поклав кронциркуля, повернувся до Гаврила.

— Справа, кажеш, давай її сюди!..

Гаврило кашлянув, скривився страшенно і подав йому папірця.

— Підпишіть, Семене Павловичу, до лікарні піду, захворів.

Майстер узяв папірця.

— Звільнення береш? Е, брате, задумав ти хоріти несвоєчасно. На другій зміні нікого ставити. Стоятиме твій варстат усю зміну...

Гаврило закашлявся:

— Що ж, Павловичу, я б радий — так серце не дозволяє, ненормальне воно в мене. Та й у грудях канарки...

— Ну, як не можеш — так що ж, іди...

Папірця було підписано.

Гудок, що сповіщав про закінчення першої й початок другої зміни, наздогнав Гаврила коло брами.

Гаврило, почувши його, зідхнув з полегкістю, немов од важко відпрацьованого дня, і пішов до пивної...

Михайло Ужвій

ФІЛОСОФ

Мал. В. Гольмана

— Іване Йвановичу! Публіка нервується
— Хай собі. Недарма ж сказано
„телеграф — це нерви країни“.

АТРАКЦІОНИ В ЕТЕРІ

„Якість центральних радіопередач низька, не кажучи вже про передачу наших провінційних радіо-станцій. У своїй гонитві за центром провінція іноді доходить до такого стану, про який говорять „далі й їхати нікуди“...

З листів радіослухачів

Вечірня провінційна вулиця.

З садів її пахне антонівськими яблуками, свіжість недалекого поля нагадує про близьку осінь і, як деталь, на одному з стовпів її під ліхтарем прозаїчний радіо-рупор. Рупор довгий час тихенько генерує, а потім соковитим басом сповіщає вулицю.

— Гаааp, товариші! Говорить... (умовний знак станції). Йдучи назустріч культурним вимогам наших слухачів, ми влаштовуємо передачу радіо-цирку. Радіоцирк — це цирк музики, динаміки, слова, але до цього всього ваша фантазія може додати осяяну арену і місце, зайняте вами по бажанню. Гальорки в нашому цирку немає, починаємо, маестро, вступ...

Струнна оркестра з місцевих аматорів грає щось подібне до циркового галопу, але її приглушує ляскіт батюги місцевого бранд-майора Закупиркина. Тупіт ніг по ковдрі — кінь. Верхівниця — Міля Купкіна, аматор драмгуртка і рахівник коопу плеще в долоні й вигукує: „гоп-ля, гоп-гоп-ля, аву-аля“...

Це продовжується 15 хвилин, після яких соковитий бас виголошує:

— Шановні слухачі, уявляємо ваші бурхливі оплески, але просити міс Міллу на біс — зайва річ, бо за лаштунками її чекає світовий чемпіон важкої атлетики Андре... (місцевий фізкультурник Андрюша). Зараз ми перейдемо до наступного атракціону. Надзвичайно співзвучна епосі кльовнада, 1001 дотеп, сміх, сміх і сміх — це кльовни Хіп та Хап, слухайте їх...

— Хо-хо-хо-ха-ха...

— Здоров Хап, гур з тобою?

— Ха-ха-ха-ха-хі-хі-хі-хі...

— Чого це ти?

— Іго-го-га-га-га...

— В чому річ?

— Уяви собі, друже Хіп, до чого дурна в мене теща.

— А не навпаки? Дурна теща — тепер дефіцитний крам.

— Цей крам я тобі можу відпустити без талона, як ударникові. В тому, що вона дурна, немає сумніву.

— Та говори — в чому річ!

— Розкажу, розкажу, тільки, ой... (Хап заходиться десятихвилинним жереб'ячим реготом).

— Ти перестанеш сміятися?

— Ні, бо я на безперервку перейшов (регіт). Уяви собі, друже, теща хотіла мене отруїти і спекла пиріжок з гноєм. А я з'їв...

— Кого — тещу?

— Та ні, пиріг.

— З чим, з гноєм?

— Ні, із задоволенням... (дружний Хіп-хапівський регіт).

Знову генерація і шепіт соковитого басу:

— Васю, приготуй платівку й голку платівки не переплутай... Голосно:

— Продовжуємо, товариші! Бачу, бачу що Хіп та Хап прийшлися вам до вподоби, всюди супроводить їх безперечний успіх. Своїй дружині я навіть заборонив їх слухати, бо, як відомо медицині, сміх негативно впливає на дам у цікавому положенні... Однак, перейдемо до наступного номеру. Англійський виконавець гавайських мелодій, що зупинився на деякий час у нашому місті, виконає кілька свіжих екзотичних мелодій. Ось зараз він вам скаже кілька слів (міняє голос). — Уай ем інгліш артісте...

Рипіння грамофонної ручки, потім хрип голки і злісне шипіння соковитого басу: „Васько, іроде, знову стару голку дав!“ Грамофон починає грати „Турецький марш“ — Моцарта, одна рука здіймає мембрану, друга нагороджує Васька ляським ляпаном, шепіт: Доки ти будеш платівки плутати? Голосно:

— Пробачте, товариші, у виконавця лопнула струна. Причина цьому, як він мені пояснив, блощиці нашого готелю „Соціялістичний відпочинок“, що не давали минулої ночі спати, отже, продовжуємо...

Передача йде гладко. Очевидно Васько дав потрібну голку і платівку.

— Галло! Останнім атракціоном у нас піде славнозвісний сатирик — пародист циганських романсів — Джон Буль-Буль. Звичайно, товариші, ми проти „циганщини“, ми боремося з нею і нам у цій боротьбі іде на допомогу товариш Буль-Буль зі своєю співзвучною епосі сатиричною гітарою. Він обеззброює циганщину, сатирою вибиває ґрунт з-під її ніг. Послухавши його, ви без сміху потім будете слухати циганські мелодії. Отож сатирик: Джон Буль-Буль...

Сатирик кашляє і застудженим голосом під акомпанімент звичайнісінького циганського романсу починає співати.

Їхали на тракторі з дзвінками,
В далині колгоспівські огні.
Шепотіла тихо ти мені губами:
У колгоспі... там — кохання дні.
Дорогою довгою,
Ночами з місяцем
І з піснею тою, що тане в далині.
З гітарою новою,
Соцбудівничою,
Підемо ми в колгоспівські дні...

Слухає це все вечірня провінційна вулиця й зідхає глибоко листям садів своїх (від свіжости поля), сумуючи. А люди ж як, слухачі?

Люди склали прислів'я: „Радіо-хвиля все перетерпить“.

Ів. Шутов

„ХОЖДЕНІЄ ПО МУКАМ“

Бідолашні листи! Які тільки подорожі не доводиться їм робити!.. Ось що пише т. Санович в „Харківському Пролетарі“:

„Виходячи з того, що наша газета називається „Червона Армія“, харківський поштамт направляє до нас перший-ліпший лист, коли тільки в адресі є слово „червоний“. Так, наприклад, пошта надсилає до нас листи, адресовані журналу „Червоний Боєць“ і „Червоний Перець“. Доставляються також в редакцію листи, адресовані „Кооптаху“ тільки з тієї причини, що на конверті зазначена адреса „Кооптаху“ — „Червоні ряди“.

Ех,, зв'язківці!.. Раз наші листи ви надсилаєте до „Червоної Армії“, то робіть же і навпаки: листи „Червоної Армії“ надсилайте до нас. Все ж таки компенсація!

Мал. художкора Левіна

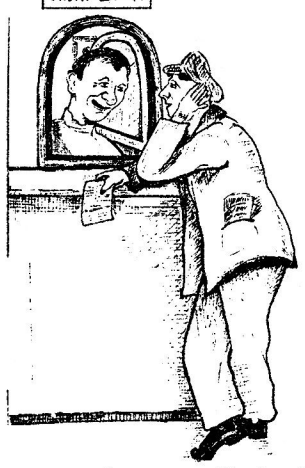

— Дивіться: з нашої продукції цілий № „Ч. П.“ зробили, а говорять: „пошта працює непродуктивно“. Ех...

ДЕРКАЧЕМ

ЦИРКУЛЯР ГР — 522

Газетно-поштовий сектор Управління зв'язку надіслав до всіх газетних відділів циркуляр ГР — 522, де, між іншим, сказано:

„ще раз і остаточно наказуємо жодних листів видавництв, які протирічать нашим або НКПТ директивам, обіжникам, інструкціям, контрольним завданням, в разі такі листи не буде первісно погоджено з УГ, або ДГ, не тільки не виконувати, а навіть вони не обов'язкові для прочитування“.

Як же вгадувати зміст листів, навіть їх не читаючи? Про це газетно-поштовий сектор, безумовно, надішле новий циркуляр. А проте, це вже галузь скоріше чорної магії, ніж зв'язку..

КОВАЛЕНКО ТЕЛЕГРАФУЄ

ВУКС Харків 22/II — 31 р.

На Вашу телеграму за № 3189/18 сообщаем нам потрібно на березень місяць 4 вагони соли але перше замовлення було на 3 вагона значить коли Ви нам нарядили 3 вагона то осталось донарядить один вагон а разом з тим що вже занарядили плюс один вагон донарядить всего 4 вагона кількість соли не маємо на ½ 600 пудів просимо один вагон донарядити до тих 3 на березень місяць ст. Привільне Солонянському РСТ Член Правління Коваленко.

Прочитаєш таку от телеграмочку і мимоволі пригадаєш старе російське прислів'я: „застав дурака телеграмму дать, а он тебе целый трактат напишет“.

ТЕ, ДО ЧОГО ПОШТА, НА ЖАЛЬ, ЗВИКЛА

„По картках №№ 154, 155, 156 на адресу паротяго-ремонтного заводу „Робітнича газета Пролетар“ в кількості 92 пр., починаючи з кінця травня не приставляється. Неприставка газет цілому колективові протягом 10 день, звичайно, викликала обурення передплатників і можливо, що значна частина їх від одержання газети надалі відмовиться“...

А К Т

9 червня 1931 р. в м. Харкові в приміщенні газетного поштамту в присутності з одного боку представника „Роб. газ. Пролетар“ тов. Скульського та з другого боку Заст. Зав. Експедиції т. Шереметько склали цього акта в тому, що за 2/VI був залишок „Роб. газ. Пролетар“ в кількості 9676 прим., за 3/VI залишок в кількості 7226 пр., за 4 VI — 6708 пр., за 5/VI — 4321 пр. та за 7/VI — 4099 пр.

„Робітничу газету Пролетар“ на адресу Коростень МК № 1 кількістю 175 прим. до 11 червня зовсім не одержано, 11 червня одержано за 2/VI. За 10 та 15/VI газети знову немає...“

І нарешті, апотеоза:

З листа газетного інструктора.

„Вчора мене один робітник запитав, чи, дійсно, наша газета виходить двічі на місяць...

Клейнерман“.

Подібних актів, телеграм та листів можна набрати повний вагон.

Відповідальний редактор Л. Ахматов — Видає „Робітнича газета Пролетар“

Укрголовліт № 144/жб. 20/V 1931. — Перша книжкова фабрика ДВОУ—УПП. ім. Г. І. Петровського. — Зам. № 4795. Тираж 140.000

Мал. Є. Рачова

Телеграми, що надсилають з аеродромів Донбасу про виліт аеропланів, часто приходять на місце призначення пізніше від самих аеропланів.

**— Товаришу пілоте! Ви вже рушаєте?
Так візьміть із собою телеграму про ВАШ виліт. Так швидше буде.**